

Nr 148.

Av herrar **Nylander** och **Holmström** i Gävle, om anslag till vissa anordningar med fyrskeppet nr 25 Finngrundet.

Under rubrik »säkerhetsanstalter för sjöfarten» har lotsstyrelsen i skrivelser den 29 augusti och den 17 november 1925 (se tionde huvudtiteln sid. 65—69) hemställt bland annat om uppförande å extra stat för budgetåret 1926—1927 av ett reservationsanslag å 991,000 kronor för nya säkerhetsanstalter för sjöfarten. Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet har emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka tillmötesgående av lotsstyrelsens förslag i dess helhet utan hemställt om äskande av riksdagen för ändamålet av ett anslag å allenast 500,100 kronor. Åtskilliga av lotsstyrelsens äskanden hava sålunda icke vunnit avseende eller skjutits på framtiden. Även tidigare år hava lotsstyrelsens anslagskrav för befogade ändamål blivit tillgodosedda endast i ganska begränsad omfattning.

Det torde vara allmänt uppmärksammat, hurusom säkerhetsanstalterna till sjöss till följd av kristiden blivit under en följd av år eftersatta, och har till stöd för den restriktiva behandlingen av hithörande anslagskrav i regel åberopats statsfinansiella skäl. Det är ju emellertid alldeles givet, att om förslitningen av materielen tillåtes gå alltför långt eller vidmakthållandet och kompletterandet av anstalterna i fråga eljest alltför länge försummas, detta lätteligen förr eller senare hämmar sig på sådant sätt, att de anslagsprövande ställas inför nödvändigheten att *på en gång* bevilja högst betydande anslag för ändamål, som på ett för budgeten väsentligt mindre betungande sätt kunnat tillgodoses, om anslag beviljats tidigare och mera successivt. Ett tydligt belägg för riktigheten härav giver den utredning, som lotsstyrelsen, enligt vad departementschefen omnämner, lämnat rörande de åtgärder, styrelsen under åren närmast efter 1925 anser erforderliga beträffande lotsverkets fyrskepp och tjänstefartyg. Enligt vad som inhämtats lärer nämligen dessa åtgärder avse anslagsbehov uppgående till omkring 2,000,000 kronor.

Det måste även ur synpunkten av de sakliga intressen, säkerhetsanstalterna avse att tillgodoses, nämligen sjöfartens behov, anses mycket betänkligt att år från år uppskjuta sådana åtgärder i nu ifrågakommande avseenden, som måste betraktas såsom synnerligen befogade.

Det är med utgångspunkt särskilt från här ovan angivna synpunkter, som det torde få anses påkallat att i ett särskilt avseende redan nu tillmötesgå lotsstyrelsens framställningar utöver vad Kungl. Maj:t i enlighet med vederbörande departementschefs tillstyrkan ifrågasatt. Härmed åsyftas lotsstyrelsens framställning under punkt 3 om anskaffande av nytt maskineri och

radiotelegraf å samt delvis ombyggnad av fyrskeppet nr 25 Finngrundet, allt till en sammanlagd kostnad av 235,000 kronor.

Det torde tillåtas att till en början här hänvisa till vad lotsstyrelsen i sin framställning anfört i detta ämne:

»Fyrskeppet Finngrundet, som är byggt under åren 1902—1903 och vars största längd är 27,35 meter, största bredd 6,85 meter och djupgående 3 meter, har för sitt framdrivande en ångmaskin med en styrka av endast ungefär 65 effektiva hästkrafter, vilken i gott väder framdriver fartyget med omkring fem knops fart. Enär sjöfarten på en del norrlandshamnar under senare åren fortgått in i slutet av januari och stundom längre — under vintern 1924—1925 hela vintern — har lotsstyrelsen, ehuru med stor tvekan, låtit detta fyrskepp för säkerställande i möjligaste mån av sjöfarten kvarligga å sin station under en del av januari månad och under sistlidna vinter hela vintern. Maskinstyrkan å detta fartyg är emellertid allt för liten och konstruktionen av fyrskeppet ej lämpligt för gång i is, vilka olägenheter ännu mera framtråda, när fartygets fyrskepp på grund av kyla och sjögång bliver mer eller mindre nedisat och till följd av ismassans tyngd kommer att ligga djupare i vattnet än annars är fallet. Med hänsyn till att isbildning i Bottenhavet, där fyrskeppet har sin station ostnordostvart från Gävle och på 30 nautiska mils avstånd från närmaste land, understundom sker mycket snabbt, föreligger uppenbarligen risk att fartyget, då det vintertid av en eller annan anledning nödgas lämna sin station, icke mäktar taga sig igenom ens sådan is, som bildats under endast några timmars förlopp. För att vintertid kunna låta detta fyrskepp i det längsta kvarligga å sin station till ledning för vinter-sjöfarten erfordras, att fartyget förses med starkare maskinkraft, varvid motormaskineri av 350 hästkrafters styrka bör komma till användning, att fyrskeppet delvis ombygges, att akterstävén ändras och att fartyget förstärkes i och vid vattenlinjen. Den under byggnad varande statsisbrytaren torde under år 1926 kunna börja sin verksamhet med isbrytning. I anledning härav torde kunna förväntas att sjöfarten på en del norrlandshamnar från och med nyssnämnda år under vintrar med normal kyla kommer att uppehållas under längre tid av året än som hittills varit fallet, vilket i sin ordning kommer att föranleda anspråk på att fyrskeppen i Bottenhavet skola kvarligga å sina stationer längre än hittills. Denna omständighet utgör ett ytterligare skäl för nödvändigheten av att liksom förut skett med fyrskeppet nr 23 Grundkallen, numera Västra Banken, förse här ifrågavarande fyrskepp med starkare maskinkraft och att delvis ombygga detsamma. Vid användande av motormaskineri vinnes ökat utrymme, varigenom fartyget vid avgång till stationen kan medtaga bränsle för motorn m. m. för ett års behov, och den nu, särskilt vintertid, både dyrbara och svåra kompletteringen av kolförrådet undvikas. Genom insättande i fartyget av starkare maskinkraft och fyrskeppets ändring för gång i is bliver det möjligt för fyrskeppet att forcera is av sådan styrka, som det med nuvarande maskinstyrka och byggnad icke kan taga sig igenom utan bistånd av annat fartyg. I sammanhang med fyrskeppets förseende med motormaskineri måste mistignaleringen, som nu sker medelst ånga och ångsiren, ändras, varvid avses att elektriskt driven membransändare skall komma till användning. I samband härmed skulle fyrskeppet förses med elektriskt driven undervattensljudapparat och apparat för givande av automatiska radiosignaler. Genom att samtidigt från fyrskeppet avgiva undervattensljudsignaler och automatiska radiosignaler kunna fartyg, som äro försedda med mottagningsapparater för dylika signaler, bestämma såväl

riktning som avstånd till fyrskeppet, vilket givetvis innebär en stor fördel för sjöfarten.

Nuvarande fyrapparat, som utgöres av en spegelapparat, är mindre lämplig ombord å fyrskepp på grund av fartygets rörelser under sjögång. Fyrapparaten bör i sammanhang med övriga ändringsarbeten å fyrskeppet utbytas mot en agapendelfyrapparat. Med nuvarande priser å fotogen och agagas skulle den årliga kostnaden å för fyringen erforderligt brännämne härigenom nedgå med omkring fyra femtedelar, samtidigt som ljusstyrkan skulle ökas. Med en agafyrapparat erhålles vidare större säkerhet mot avbrott i fyringen än med den nuvarande apparaten, varjämte agaapparaten på grund av pendelupphängningen i långt högre grad har förmåga att oberoende av fartygets rörelser vid sjögång alljämt utsända fyrskenet horisontellt. På grund av fartygets stora avstånd från land, till följd varav uppehållande vintertid av förbindelse med land medelst fartygets båtar icke kan äga rum, är det synnerligen önskvärt, att detsamma i samband med övriga anskaffningar även förses med apparat för radiotelegrafering. De begärda medlen, 235.000 kronor, avse att täcka samtliga här ovan ifrågasatta arbeten och anskaffningar å fyrskeppet.»

Fyrskeppet Finngrundet är utlagt ost om Finngrundens östra bank, vara minsta djupet är 1,5 meter, Mindre än 10 meters djup förefinnes å en sträcka av 3 nautiska mil i västlig-östlig riktning och 6,5 nautiska mil i nordlig-sydlig riktning. På grund av sin stora utsträckning och det stora avståndet från närmaste fastland, omkring 30 nautiska mil, samt med hänsyn till att det ligger i sträckvägen mellan hamnarna i Hudiksvalls, Sundsvalls och Härnösands distrikt å ena och Ålands hav å andra sidan, är det av synnerligen stor betydelse för sjöfarten, att vid detta vidsträckta och farliga område finnes ett fyrskepp utrustat med moderna och kraftiga ljus- och ljudsignalapparater. Handelsfartygens storlek och maskinstyrka äro i ständigt stigande, varför dessa långt mera nu än förr äro lämpade för och även faktiskt nyttjas för transport av gods till och från norrlandshamnarna.

Våra exportprodukter trävaror, trämassa och papper äro av utomordentligt stor nationalekonomisk betydelse, varför det är av vikt, att skeppningen av dessa produkter kan pågå under så lång tid av året som naturförhållandena medgiva. Genom anskaffandet av statsisbrytaren torde sjöfarten å norrlandshamnarna komma att kunna hållas i gång under ej oväsentligt längre tid än hitintills varit fallet. Fyrskeppet Finngrundet bör följaktligen även vara utrustat med en så kraftig maskin och vara så byggt, att det kan kvarligga i sin station så länge sjöfarten med hänsyn till isförhållandena kan pågå.

Fyrskeppet Finngrundet är emellertid icke endast nödvändigt för en säker navigering till och från ovannämnda exporthamnarna utan är även till synnerligen stort gagn för fartyg kommande från längre norrut belägna hamnar. På grund av den i Bottenhavet oberäkneliga och ofta mycket starka strömsättningen sättes av norrifrån kommande fartyg kursen mot Ålands hav vanligen så, att fartygen erhålla kännning av fyrskeppet Finngrundet för att därigenom skall vinnas vägledning för angöringen av inloppet till nämnda hav. Angöringen av Ålands hav är nämligen under otjänlig väderlek för

norrifrån kommande fartyg på grund av ovannämnda strömförhållanden och de å båda sidor inloppet långt ut till havs befintliga undervattensgrunden det svårast tänkbara. Ett par under sista åren därstädes inträffade totalförlisningar bära därom vittne.

Av vad lotsstyrelsen i ämnet anfört och här ovan i övrigt andragits torde få anses med stor tydlighet framgå, att ett bifall till lotsstyrelsens framställning i fråga om fyrskeppet Finngrundet är av den stora betydelse för sjöfarten på Sverige och svenskt näringsliv överhuvud taget, att ett uppskov med tillgodoseendet av det ifrågavarande behovet icke bör få ifrågakomma.

På grund härav få vi hemställa,

att riksdagen måtte, för beredande av möjlighet att omedelbart vidtaga de av lotsstyrelsen föreslagna anordningarna med fyrskeppet nr 25 Finngrundet anvisa ett belopp av 235,000 kronor, varigenom det extra reservationsanslaget för budgetåret 1926—1927 skulle komma att uppgå till 735,100 kronor i stället för att av Kungl. Maj:t begärda endast 500,100 kronor.

Stockholm den 22 januari 1926.

Erik Nylander.

Nils Holmström.